

Arkivsaksnr.:
2023/6878

Dokumentdato:
05.11.2024

Styre:
Fakultetsstyret ved Det psykologiske fakultet

Styresak:
77/24

Møtedato:
14.11.2024

Økonomisk rammeplan 2025-2034

Henvisning til bakgrunnsdokumenter:

- Fakultetsstyresak [68/23](#), Økonomianalyse og drøfting av mulige strategiske grep for en langsiktig plan for balanse og trygg økonomi
- Fakultetsstyresak [100/23](#), Budsjettfordeling 2024
- Fakultetsstyresak [49/24](#), Økonomisk status og langtidsprognose

Saken gjelder

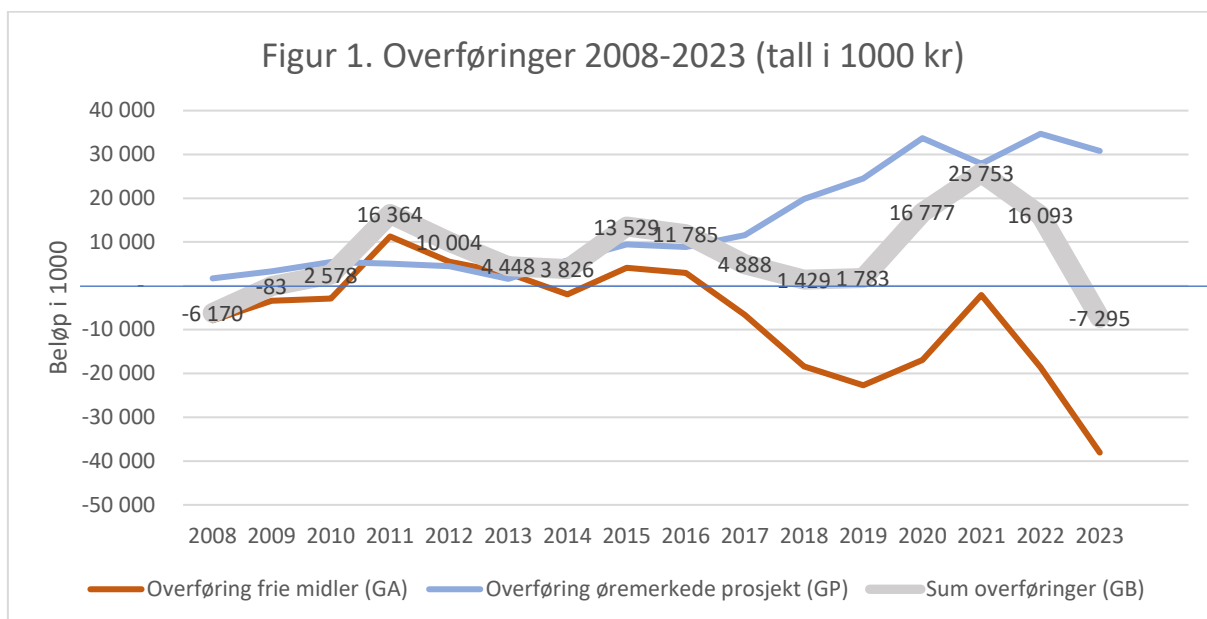
Fakultetet har siden 2016 utviklet en ubalanse der kostnadene er blitt høyere enn inntektene. Fakultetet har vært i dialog med universitetsledelsen om å utvikle en økonomisk rammeplan (scenario) for perioden 2025-2034 som innebærer å først få kostnader og inntekter i årlig balanse (perioden 2025-2027) og deretter betale ned det opparbeidede underskuddet (2028-2034). I den foreliggende saken legger fakultetsledelsen fram en rammeplan for årene 2025-2034 som fakultetsstyret bes om å gi sin tilslutning til. Rammeplanen er basert på prognoser over forventede avganger i stillinger framover samt vurderinger av områder der det ellers er mulig å redusere kostnadene. Rammeplanen gir rammene for neste års budsjett. Fakultetet har allerede innført stillingsstopp, og iverksatt flere prosesser med tanke på kostnadsreduksjon.

Bakgrunn

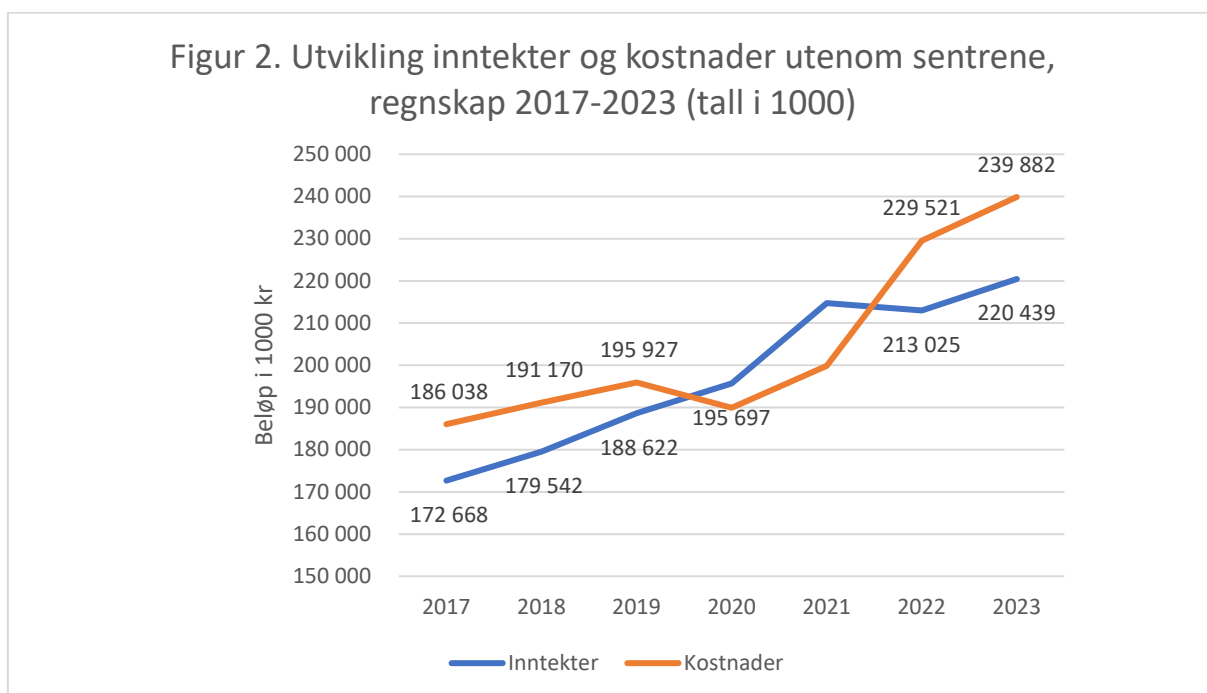
Regnskapet for fakultetet for 2023 ga en overføring inn i 2024 på -7,3 mill. kroner (underskudd). Fakultetet vedtok i desember 2023 et budsjett for 2024 der overføringen ut av 2024 ble satt til -21 mill. kroner, bestående av en oppsamlet gjeld på - 52,8 mill. kroner når de øremerkede midlene ikke regnes inn (og en økning av gjelden i løpet av 2024 på 14,7 mill. kroner) samt en beholdning (som hovedsakelig ligger i sentrenes økonomi) på 31,8 mill. kroner (en økning i løpet av 2024 på 1 mill. kroner). Per oktober 2024 er prognosen at overføringen til 2025 blir -24 mill. kroner, og det er på de øremerkede midlene prognosen er justert ned.

Figur 1 viser overføringer av fakultetets samlede økonomi fra år til år – tykk grå linje. Den røde linjen viser overføringene utenom sentrene og andre øremerkede midler, og vi ser at fakultetet ikke har hatt positiv overføring på disse postene siden overgangen fra 2016 til 2017. Den blå linjen viser overføringen i sentrene. I 2016 startet en økning i antall årsverk,

en økning som har utviklet seg siden da. Det er denne økningen som særlig forklarer hvorfor fakultetet nå har et overforbruk.

Figur 2 viser utviklingen i fakultetets midler utenom sentrene, delt opp i inntekter og kostnader for hvert år i perioden 2017-2023. Enkelte tall er ikke tatt med (ett i 2020 og to i 2021) for å kunne lese figuren bedre. Vi ser at siden 2017 har fakultetet hatt høyere kostnader enn inntekter, bortsett fra i koronaårene. Dette innebærer år for år et underskudd som akkumuleres og som fakultetet må betale tilbake til UiB.

I løpet av 2024 har fakultetsledelsen vært i tett dialog med universitetsledelsen om den økonomiske situasjonen ved fakultetet. Videre har fakultetsledelsen også hatt hyppige drøftingsmøter med enhetslederne høsten 2024 for å komme frem til det som fakultetsledelsen ser som realistiske nivå på kuttene i 2025 og årene fremover.

I fakultetsstyresak 49/24 i juni 2024 ble det vist et eksempel på et kuttscenario (plan) som ville få fakultetet i driftsmessig balanse i 2027, og med en nedbetalt gjeld i 2032. I den foreliggende saken legger fakultetsledelsen fram en oppdatert rammeplan for årene 2025-2034 som fakultetsstyret bes om å gi sin tilslutning til.

Enkelte forutsetninger i scenarioet (planen) som ble presentert i juni 2024, har endret seg. Dette gjelder hovedsakelig prognoser for beregnet gjennomtrekk blant fast ansatte - i rammeplanen som legges frem i denne saken, er anslaget over gjennomtrekk lavere. Det betyr at fakultetet for å komme i balanse, i tillegg til å ha en lengre tidshorison (ut 2034), må kutte mer i andre kostnader enn lønn, sammenliknet med det som ble skissert i scenarioet (planen) fra juni.

Det er viktig å merke seg at universitetsledelsen er tydelig på at det mest kritiske er å nå en årlig driftsmessig balanse så fort som mulig. Når dette målet er nådd, kan man ha en mer konkret plan for tilbakebetalingstempo.

Driverne bak den økonomiske situasjonen er sammensatte. Den nyere historikken er beskrevet i fakultetsstyresak 49/24. Her fremgår det at fakultetet etablerte flere faste stillinger som følge av at KD tildelte fakultetet koronastudieplasser i profesjonsstudiet i psykologi, MA-program i pedagogikk og MA-program i barnevern. De ekstra studieplassene i profesjonsstudiet i psykologi og MA-program i pedagogikk ble trukket inn i 2023, og de fases derfor nå ut, inklusive anslåtte inntekter. MA-program i barnevern ble beholdt. Samtidig skjedde det i 2022-2023 en vesentlig økning i fakultetets husleie, og nasjonale pensjonskutt medførte en varig nedjustering av grunnbevilgning. Den lengre historikken er blant annet at fakultetets økonomi i flere tiår har hatt stabilt gode resultatmidler spesielt fra studiesiden, og store deler av disse resultatmidlene er brukt til faste stillinger. Etter 2020 er resultatmidlene mer usikre og noe nedadgående. Den nasjonale konteksten er at hele sektoren har fått en realnedgang i kjøpekraft.

Økonomisk rammeplan 2025-2034

Ambisjonen er at fakultetet skal nå årlig driftsmessig balanse i 2027 og ha nedbetalt gjelden som er opparbeidet i løpet av 2034, se tabell 1. Den økonomiske rammeplanen som legges frem i denne saken, er basert på de samme prinsipper som lå til grunn for kuttscenarioet (planen) i fakultetsstyresak 49/24.

Planen baserer seg på at vi beregner hvordan inntektene og kostnadene vil utvikle seg de neste 10 årene dersom fakultetet ikke iverksetter flere spesielle tiltak fremover, og hvis fakultetet re-ansetter i stillinger som går ut (rosa felt i tabellen). Det er her verdt å merke seg at fakultetet har praktisert tilnærmet stillingsstopp for stillinger som har gått ut både i 2023 og 2024. Det er også lønnsbudsjettet for 2025 som ligger som utgangspunkt for tallene de neste årene, der pensjoneringsforventninger som forventes i løpet av 2025 er tatt med. Dette lønnsbudsjettet er deretter fremskrevet for årene 2026-2034. Andre typer driftskostnader, inkludert husleie, er satt til 2024-nivå, og så fremskrevet.

Neste steg (de blå feltene) er å beregne innsparinger som oppstår ved forventede avganger i faste stillinger (pensjoneringsforventninger og andre typer avganger) for årene 2026-2034, samt avdekke andre områder det er mulig å finne innsparinger og enkelte inntekter for årene 2025-2034.

Det tredje steget i fremstillingen (grønt felt) gjelder at fakultetet i løpet av perioden 2025-2034 vil måtte ha enkelte reansettelser for å holde aktivitetene i gang.

Det fjerde steget i fremstillingen består i å anslå økonomien for de to sentrene, SLATE og SfK (lysegult felt).

Den nederste linjen i tabellen, uten farge, viser de akkumulerte tallene for perioden, dvs inklusive sentrenes økonomi, og inklusive det samlede akkumulerte underskuddet.

I. Prognoser dersom fakultetet ikke iverksetter tiltak, uten at sentrene er beregnet inn

De tre øverste linjene i tabell 1 beskriver prognoser for en utvikling der fakultetet ikke gjennomfører spesielle tiltak, se linjene som er markert med rosa. Da vil det årlige underskuddet for fakultetet øke år for år. Over tidsperioden 2025-2034 vil dette summere seg opp til uhåndterlige beløp både for fakultetet og UiB totalt sett.

Forutsetningene for inntekter i perioden (uten tiltak):

- Inntektene øker ved at det er lagt inn en forventet lønns- og priskompensasjon på 4%, som er ca. nivået den har vært på de siste årene
- Inntektene går ned ved at vi trekkes år for år i inntekter fordi koronastudieplasser fases ut, siste året dette skjer er i 2029.
- Fra 2025 vil ikke lenger UiB trekke inn midler til prioriterte formål, som de har gjort de siste årene, da vil ikke dette lenger redusere inntektene våre.
- Inntektene går ned pga. statlige kutt, disse er lagt inn med 1% i perioden 2026-2034 (i 2025 er kuttet 0,61%).
- Lukket ramme som omhandler forskningsaktiviteter knyttet til ERC-tilslag, annen EU-aktivitet og SFF/SFI er beholdt på 2025-nivå.
- Avlagte doktorgrader, som gikk ned fra 24 i 2022 til 13 i 2023, forutsettes kommer tilbake på et normalnivå på 20 fra 2025 (i 2024 er prognosen 17).

Forutsetningene for kostnader i perioden (uten tiltak):

- Her er det også lagt inn en forventet lønns- og priskompensasjon på 4% (jamfør forutsetninger for inntekter i punktet over).
- Internhusleien ligger inne med en økning på 5,5%, jf. vedtak i universitetsstyret om at den skal ligge 1,5% over lønns- og priskompensasjon. Det pågår for tiden et arbeid på UiB der modellen for internhusleie revideres, men dette er ikke forsøkt hensyntatt i tabell 1.
- En videreføring av dagens lønnsbudsjett der vi erstatter alle avganger (fra og med 2026).
- Videreføring av dagens nivå (2024-nivå) på alle andre kostnadskategorier, som for eksempel utgifter til veiledet praksis, vurderingsformer og arealomfanget.

II. Prognoser med tiltak, uten at sentrene er beregnet inn

De neste linjene i tabell 1 beskriver prognoser for fakultetets økonomi basert på tiltak, se de blå linjene. Tiltakene er her sortert slik: i) stillingsstopp og forventede avganger (pensjoner og andre), ii) ytterligere innsparinger; iii) prognose for inntekter. Vi ser at med disse tiltakene, vil fakultetet ha et årlig driftsoverskudd fra 2027.

i) Stillingsstopp og prognoser over avganger i stillinger:

Det mest virkningsfulle innsparingstiltaket de neste årene er å redusere antall stillinger. UiB har en politikk på at det ikke skal åpnes for oppsigelser eller sluttpakker, noe som betyr at reduksjon i stillinger utelukkende må skje ved naturlig avgang eller at ansatte sier opp selv. Det er også avklart med universitetsledelsen at det ikke er aktuelt i en periode å ansette færre rekrutteringsstillinger for å redusere fakultetets underskudd.

Prognosen er for det første basert på oversikt over kommende pensjoner når ansatte blir 70 år (til sammen 22 personer fram til og med 2034, ikke alle i fulle stillinger, estimert til

ca. 21 årsverk). For det andre er prognosen basert på anslag over hvor mange som velger å slutte i sine stillinger basert på de siste årenes erfaringer, anslaget er 4 per år.

ii) Prognose ytterligere innsparinger:

Dette gjelder budsjettområder der det vil være mulig å redusere kostnader utover stillingsstopp: husleie, felleskostnader, studie (sensur, praksis og ex.phil, øvrig drift), forskning og instituttdrift. Fakultetsledelsen har i løpet av høsten 2024 diskutert hvert av disse områdene med instituttlederne. Hvert av budsjettområdene omfatter en mengde aktivitetsområder, og fakultetsledelsens vurdering er at det er nødvendig og mulig med innsparingene i størrelsesorden som fremgår i denne linjen for ytterligere innsparinger.

iii) Prognose økte inntekter:

Denne prognosen omhandler studiepoengsproduksjon, studentgjennomføring på normert tid og avlagte doktorgrader (såkalt åpen ramme). Prognosen forutsetter en økning i studiepoengsproduksjon på 2% i årene 2025-2027, for deretter å være etablert på dette nivået. Dette tilsvarer en økning i en fulltids årsstudiepoengsproduksjon på ca. 100. Vi kan eventuelt oppnå en tilsvarende økning i inntekt ved å kombinere økt gjennomføring på normert tid med 10% og en økning i studiepoengsproduksjon på ca. 70. Avlagte doktorgrader: Prognosen er basert på at fakultetet tilsetter flere universitetsstipendiater enn minimumskravet satt av UiB, dvs. at flere postdoktorer byttes ut med ph.d.-stipendiater.

III. Prognoser der reansettelser er tatt med:

Fakultetet må i løpet av perioden 2025-2034 ha enkelte reansettelser for å kunne holde aktivitetene i gang (grønt felt). Rammeplanen legger opp til at dette kan skje i meget forsiktig omfang når årlig driftsresultat er i balanse, dvs. etter 2027.

IV. Prognoser for øremerkede midler, hovedsakelig sentrene:

Fakultetets samlede økonomi omfatter også de to sentrene (SLATE og SfK) og også enkelte andre mindre øremerkede midler, lysegult felt. En forutsetning i foreliggende rammeplan er at økonomien i de to sentrene er stabil, og at de først mot slutten av perioden benytter sine egne akkumulerte midler.

V. Konklusjon og samlede tall:

Den nederste linjen i tabellen, uten farge, viser de akkumulerte tallene for perioden, dvs. inklusive sentrenes økonomi, og inklusive det samlede akkumulerte underskuddet.

Rammeplanen tilsier at fakultetet oppnår årlig driftsmessig balanse i 2027 (markert med gul celle i 2027) og ha nedbetalt gjelden som er opparbeidet i løpet av 2034 (markert med gul celle i 2034).

Tabell 1. Økonomisk rammeplan 2025-2034 (i tusen kroner)

ÅR	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Prognose inntekter (uten sentrene og uten nye inntekts-givende tiltak)	243 000	249 000	259 000	264 000	270 000	278 000	287 000	296 000	308 000	320 000
Prognose kostnader (uten sentrene og uten flere kostnads-reduserende tiltak)	267 000	278 000	290 000	302 000	315 000	329 000	343 000	357 000	369 000	381 000
Prognose årsresultat (uten sentrene og uten flere tiltak)	-24 000	-29 000	-31 000	-38 000	-45 000	-51 000	-56 000	-61 000	-61 000	-61 000
Innsparinger forventede avganger (pensjoneringer og andre) (uten sentrene)		9 000	16 000	23 000	30 000	34 000	41 000	46 000	55 000	60 000
Prognose ytterligere innsparinger (uten sentrene)	12 000	16 000	18 000	18 000	18 000	18 000	18 000	18 000	18 000	18 000
Prognose økte inntekter (uten sentrene)			2 000	4 000	6 000	8 000	6 000	6 000	8 000	6 000
Prognose årsresultat (uten sentrene, med tiltak)	-12 000	-4 000	5 000	7 000	9 000	9 000	9 000	9 000	20 000	23 000
Kostnader reansettelser (uten sentrene)				1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	5 000	12 000
Prognose årsresultat (uten sentrene, med tiltak og reansettelser)	-12 000	-4 000	5 000	6 000	8 000	8 000	8 000	8 000	15 000	11 000
Prognose overføring øremerkede midler, hovedsakelig sentrene	25 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	15 000	10 000	5 000	0
Prognose akkumulert samlet balanse	-40 000	-49 000	-44 000	-38 000	-30 000	-22 000	-19 000	-16 000	-6 000	0

Stillingsstoppen og en forsiktig reansettelsesrate fra 2028 er beskrevet over (se underoverskriften «Stillingsstopp og prognoser over avganger i stillinger»). Prognosene for utviklingen i faste årsverk kan fremstilles som i tabell 2. Vi ser at i 2024 har fakultetet 180 faste årsverk (utenom sentrene), mens vi ved utgangen av 2035 har 136. De tykke linjene markerer knekkpunktet for når fakultetet går over i en årlig driftsbalanse (ut 2027) og knekkpunktet for når den samlede gjelden er betalt ned (ut 2034).

Tabell 2: Prognose for utvikling årsverk, faste stillinger, 2024-2035, utenom sentrene

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Sum faste årsverk	180	174	168	162	159	150	145	139	136	131	133	136

Områder for inntektsgivende tiltak

Fakultetet har flere områder der det er mulig å tjene mer penger enn i dag. Disse områdene må analyseres og eventuelt planlegges hver for seg, og det er heftet usikkerhet og forutsetninger til dem. Derfor legges de kun meget forsiktig inn i den økonomiske rammeplanen (en økning i antall avlagte studiepoeng på 6% over en tre-årsperiode). Vi vil her kun kort peke på mulige områder for inntektsgivende tiltak:

- Øke tallet på studenter som gjennomfører sine gradsgivende program.
- Etablere flere og ettertraktede EVU-emner innen fag som spesialpedagogikk og barnevern
- Ta opp flere studenter på årsstudiet i psykologi, for eksempel en økning på 50
- Ta opp flere studenter på årsstudiet i pedagogikk, for eksempel en økning på 20
- Etablere ettertraktede emner på årsstudiet i psykologi
- Opprette ettertraktet årsstudium i spesialpedagogikk
- Øke tilslagsprosenten på eksterne forskningsprosjektsøknader (gir mulighet for frikjøp, overhead og økte resultatinntekter)
- Øke antall stipendiater og avlagte disputaser, for eksempel ved å ansette universitetsstipendiater istedenfor universitetspostdoc'er på rekrutteringsprosjektet

Kostnadsreducerende og arbeidsbesparende tiltak

Flere kostnadsreducerende tiltak er iverksatt. I løpet av 2023 holdt fakultetet tilbake utlysninger av flere stillinger etter avganger på både vitenskapelig og teknisk/administrativ side, og fakultetet innførte stillingsstopp tidlig vår 2024. Alle instituttene gikk våren 2024 i gang med å identifisere muligheter for kostnadsreduksjon i sine studieemner på både kort og lengre sikt, jf. o-sak nr. 2 i fakultetsstyret 17.10.2024 ([67/24](#)). Fakultetsstyret nedsatte en arbeidsgruppe bestående blant annet av instituttlederne for oppstart av prosess med å dimensjonere innhold og omfang i studieprogrammene som er tilpasset fakultetets økonomi. På fakultetsstyremøte 17.10.2024 vedtok fakultetsstyret en modell for 2025 for fordeling av midler til instituttene som innebærer vesentlig reduksjon av midler for ett av instituttene (fakultetsstyresak [70/24](#)).

Framover må fakultetsledelsen, instituttene, alle fagmiljøene og administrasjonen bruke sin fagkompetanse, sin organisasjonskompetanse og sin kreativitet for å endre innhold og omfang i leveranser siden vi får færre hender. Dette vil dels skje gjennom lokale prosjekter og prosesser, og det vil dels skje gjennom overgripende prosjekter. Eksempler på det siste kan være egen arbeidsgruppe med ansvar for å utrede og planlegge arealmessig fortetting, eller egen arbeidsgruppe for å samordne undervisning i metode og vitenskapsteori mellom flere MA-program.

Andre relevante prosesser ved fakultetet

Fakultetet har iverksatt flere større prosesser i løpet av 2022-2024. En del av disse har modnet over flere år. Blant annet er fakultetet i gang med å vurdere hva som er fremtidig tjenlig instituttstruktur, og fakultetet har vedtatt reviderte normer for veiledende undervisningsnormer for vitenskapelig ansatte. Videre har spørsmål om bygg, areal og flytting av fagmiljøer og administrasjon tvunget seg fram av praktiske grunner, blant annet fordi større grupper måtte forlate Christies gate 13, da UiBs leieavtale av bygget gikk ut i 2024, og fordi det er lite tjenlig for fakultetet å ha spredt bosetting – hvilket tilsier et langsiktig behov for en fakultetscampus. Disse større prosessene berører økonomi, og de berører alle ansattes arbeidshverdag, og de nevnes derfor her.

Kriterier og kjøreregler i arbeidet med å snu økonomien

Flere kriterier og prinsipper ligger til grunn i arbeidet med å snu økonomien. Av disse vil vi peke på:

1. **Fakultetets strategiplan 2023-2030:** Denne presiserer fakultetets ambisjoner og retninger innen forskning, utdanning og formidling. Den utgjør en rettesnor i spørsmål om prioriteringer, og den peker på ambisjoner for HMS-arbeidet.
2. **Faglig ansvar:** Fakultetet har et faglig ansvar for forskning og utdanning i våre vitenskapelige disipliner og fagfelt når det gjelder kvalitet og omfang.
3. **Identifisering av kritiske elementer:** I perioden med kostnadsreduksjon er følgende et viktig spørsmål: Hva er kritisk for å kunne levere på kvalitet og akseptabelt omfang?
4. **Gjennomførbarhet:** Den økonomiske rammeplanen og tiltakene må være gjennomførbare.
5. **Risikoanalyser:** For større og gjennomgripende tiltak er det nødvendig med risikoanalyser av å gjennomføre tiltakene, samt vurderinger av hva som må gjøres for å redusere risikoen.
6. **Anlegge et HMS-perspektiv:** Stillingsstoppen innebærer færre hender på administrativ og vitenskapelig side, samtidig som krav om leveranser ikke senkes like raskt. Flere av tiltakene kan dessuten medføre usikkerhet om eget jobbinnhold og arbeidsmiljø. Det er derfor nødvendig å løpende anlegge et HMS-perspektiv.
7. **Skjønnsmessig vurdering av aktuelle tiltak:** Basert på punktene over vil det måtte være skjønnsmessige vurderinger av hvilke tiltak vi kan iverksette.
8. **Ikke oppsigelser:** UiB har en tydelig og uttalt politikk om at det ikke skal åpnes for oppsigelser, og reduksjon i stillinger vil derfor skje ved naturlig avgang.

Forslag til vedtak

Fakultetsstyret slutter seg til den økonomiske planen som fremlagt, og at den danner grunnlaget for budsjett for 2025. Videre anbefales det at planen revideres minimum to ganger årlig for å sikre at den forblir relevant og effektiv.

Norman Anderssen
Dekan

Anne Kristin Lamo Aanstad
Fungerende fakultetsdirektør